

HERTOGPOST maart 2014

Maandblad van de 's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging

26^e jaargang nummer 3

Geachte leden,

Hierbij nodigen wij u uit voor de bijeenkomst op donderdag 27 maart a. s. in zaal 1 van sociaal cultureel centrum 'De Helftheuvel', Helftheuvelpassage 115, 5224 AC te 's-Hertogenbosch. Aanvang 20.00 uur.

Agenda bijeenkomst 27 maart 2014

1. Opening, verslag 27 februari j. l., ingekomen stukken en mededelingen
2. 'Entartete Musik', lezing door de heer Arnold van Berkel
3. Verkoop
4. Rondvraag
5. Sluiting

In deze Hertogpost o.m.:

- ❖ De Grote Oorlog (deel 2)
- ❖ Ode aan een postbode
- ❖ Albumblad: Jan Kagie
- ❖ Het jaarboekje over 1987 vertelt
- ❖ Nulnummer gepromoveerd tot Poststuk
- ❖ Stampke is nog even aan het carnavaallen

Uit de onlangs gehouden enquête is gebleken dat veel leden het op prijs zouden stellen wanneer er losse zegels uit Nederlandse velletjes en rollen verkocht zouden kunnen worden.

De Nieuwtjesdienst wil hier nu een begin mee maken.

Op dit moment zijn de zakelijke postzegels 1 en 2 (waardeaanduiding) verkrijgbaar, alsmede losse zegels van de velletjes Mooi Nederland.

Een beperkt aantal van de zegels van velletjes die nieuw uitkomen zullen voortaan verkrijgbaar zijn, echter alleen in onze winkel. Mede afhankelijk van gebleken belangstelling.

Frans Luijck, Nieuwtjesdienst.

VERSLAG van de BIJENKOMST van 27 FEBRUARI 2014

1. Opening: Om precies 20.00 uur werd de bijeenkomst geopend. We tellen vanavond, zo vlak voor carnaval en in vakantietijd, meer dan 65 leden. Een verheugende opkomst, zo spreekt de voorzitter uit. We gaan er een gezellige en boeiende avond van maken. Vier leden hebben zich voor vanavond afgemeld: De heren H. Jansen, D. van Os en W. van Uden. Ook mevr. van Ooyen is vanavond niet aanwezig. De voorzitter doet een aantal mededelingen: bij de Nieuwtjesdienst is de Collect van PostNL weer af te halen. De voorzitter wijst ons, wellicht ten overvloede, ook nog even op het schitterende spektakel van 14 en 15 maart a.s.: de Filafair. Enige hulp is altijd welkom, zeker bij de opbouw op donderdagavond, vanaf 18.00 uur. Het verslag van 23 januari 2014 wordt zonder wijzigingen vastgesteld. Ten slotte nog een droevige mededeling: in de afgelopen periode zijn twee leden van onze vereniging overleden: Mevr. Carpay uit Berlicum en de heer Lastdrager uit 's-Hertogenbosch. Wij gedenken hen met een minuut stilte. Vervolgens gaan we over tot

2. De lezing: van vanavond door de heer Fons Simons. De titel is: 'Nederland-België. Postale perikelen tijdens Wereldoorlog I'. Fons Simons is al jaren bezig met het verzamelen van allerlei postale zaken over de Eerste Wereldoorlog. Dit jaar precies 100 jaar geleden brak die uit. De Centralen stonden vier jaar lang tegenover de Geallieerden in de loop-graven. Nederland en België waren in principe neutraal. De aanvalsplannen volgens het zgn. Von Schlieffenplan startten vanaf 4 augustus 1914: niet door Nederland, maar wel door België. Zo raakten onze zuiderburen bij het conflict actief betrokken. Vele vluchtelingen vertrokken naar Nederland via Zeeuws-Vlaanderen en West-Brabant. Op een bepaald moment waren er meer dan 1.000.000 vluchtelingen op ons grondgebied. Nederland bood ook onderdak aan veel gedemobiliseerde soldaten. Ze werden ontwapend en geïnterneerd. Dit alles had vanzelfsprekend zeer veel gevolgen voor het postverkeer. In een prachtige uiteenzetting schetst de heer Simons ons dat beeld. Prachtige beelden van soms unieke poststukken passeren de revue. We krijgen veel informatie te horen over tarieven, stempels, postroutes,

**'s-Hertogenbossche Filatelistenvereniging opgericht 8 oktober 1930
Inschrijving Kamer van Koophandel Oost-Brabant, nummer 40216509**

**Secretaris René Kok, Jacq Perkstraat 45, 5242 GA Rosmalen
telefoon 073 – 523 04 79 E-mail: secretaris@hertogpost.nl**

**Redacteur Hertogpost Huber van Werkhoven: tel. 073 – 613 24 38
E-mail: redactie@hertogpost.nl**

**ING rek.nr. NL64 INGB 0001 0879 84
t. n. v. 's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging
de jaarcontributie bedraagt € 35**

**Bibliotheclaris tel. 073 – 657 02 29 E-mail: bibliotheek@hertogpost.nl
Website: www.hertogpost.nl E-mail: info@hertogpost.nl**

diplomatieke post, smokkelpost via zgn. passeurs. Hoogte- of zo u wilt, dieptepunt van de pogingen van Duitse zijde om dit allemaal tegen te werken is toch wel de 'dodendraad': een soort elektrische/hoogspannings-afscheiding aan de grens van Nederland en België. Dat de hoge militairen voor zichzelf een uitzondering maakten (sigaren en drank) wekt al geen verbazing meer. En zo hoorden we nog veel meer, ook over de post van en naar geïnterneerde militairen. Kortom: een zeer geslaagde avond voor alle aanwezigen. Onder applaus voor de spreker van vanavond, gaan we over tot

3. De veiling: in feite de eerste van onze nieuwe veilingmeester Daan van Os, die vanwege verplichtingen in het buitenland, vanavond niet aanwezig kan zijn. De honneurs worden uitstekend waargenomen door onze voorzitter. Snel en deskundig leidt hij ons langs de 146 kavels. Af en toe controleert hij even of we goed opletten... door bijvoorbeeld de catalogus-prijs als inzet te noemen of door gewoon een kavel over te slaan. De vergadering reageert zeer alert. Het valt ons op, dat er veel verkocht wordt: veel kavels gaan mee naar huis van gelukkige kopers. We gaan vervolgens over tot de

4. Rondvraag: De heer van Nunen doet het verzoek om de opbrengst van de kavels een volgende keer op de website te vermelden. Als dat niet te veel extra werk met zich meebrengt, lijkt dat ons een goed idee. We komen daar op terug. Mevrouw Kraimaat merkt op, dat er toch echt te veel wordt gekletst onder de lezing. Dat is altijd hinderlijk voor de spreker en weinig respectvol. We gaan daar iets aan doen.

5. Gratis verloting: We maken weer zeven aanwezigen blij met een mooi cadeautje. Vervolgens gaat de voorzitter, redelijk op tijd, iets na 22.00 uur, over tot

6. De Sluitting. Iedereen wel thuis en tot de volgende keer.
René Kok, secretaris.

-o-o-o-

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT

De **volgende bijeenkomst** van de vereniging is op donderdag 24 april a. s. om 20 uur in scc De Helftheuvel. Zaal 1 is om 19 uur open.

De **volgende postzegelinstuif/ruilbeurs** van de vereniging is op zaterdag 12 april a. s. van 10 tot 12.30 uur in scc De Helftheuvel.

U kunt de kavels inzien van de aprilveiling en niet-verkochte kavels van vorige verkopen alsnog kopen.

Op 12 en 13 april a. s. vindt in Wijk aan Zee de Tentoonstelling plaats '**Filamanifestatie 2014**'. Dorpshuis 'de Moriaan', Dorpsduinen 4.

Op 18 en 19 april is in Gouda de jaarlijkse **Brievenbeurs**. Sporthal 'de Mammoet', Calslaan 101. Op vrijdag vanaf 10.30 u. Met WOI tentoonstelling poststukken en prentbriefkaarten.

HET JAARBOEKJE OVER 1987 VERTELT

Een enquête onder de leden geeft geen duidelijk antwoord op de vraag of de ledenvergadering van de woensdag naar een andere dag verplaatst moet worden. Omdat de woensdag in 1987 ook vaak een voetbaldag is en voetbal duidelijk een negatieve invloed op het bezoekersaantal heeft.

Het bestuur verzoekt de leden in naam van het algemeen belang het roken te beperken tot na de verkoping. Positieve uitslag! [die positieve bijdrage van de rokers is al snel vergeten...]

Er duikt in 1987 een soosmiddag op in het jaarverslag; ze zijn er regelmatig, in het restaurant Brabantbad. Op de Rekening 1987 is de post 'Kosten soos ouderen' f 211 groot.

Ook nieuw is de 'dubbeltjeshoek' op de ledenvergaderingen. [dat mocht in 1986 toch niet meer? Of was dat verbod er voor rondzendboekjes?]

In januari is er eindelijk weer een teken van 'de wissetrophee Jan van de Mortel'. Op de kleine verenigingstentoonstelling heeft mevrouw P. van Gestel de trofee voor de derde keer gewonnen. Zij mag haar definitief houden. Er is in 1987 een nieuwe trofee gemaakt getuige de tekst op de Balans 'Aank. nieuwe wisselb,' voor f 146. Bijbehorend fonds '50 jaar Kleine tentoonstellingen' staat voor f 1.172 op dezelfde Balans. [herhaalde vraag: wie van de leden of derden weet waar een van de wisselbekers 'Jan van de Mortel' is. Misschien staat de trofee bij u in de prijzenkast of ligt zij bij u of uw schoonmoeder op zolder? Tot nu geen enkel spoor gevonden]

Kent het recordjaar 1980 van de afdeling Nieuwtjes 1050 landenabonnementen, in 1987 zijn dit er nog maar 616. Het ledental van de vereniging daalt in deze periode minder sterk, van 657 naar 575.

Een vergadering van de sectiehoofden in januari levert het initiatief op om gerichte rondzendingen te gaan verzorgen. Van boekjes met die landen en motieven waar in de secties grote belangstelling voor bestaat. Er zijn dit jaar 27 secties actief.

'Er is een begin gemaakt met het op dia's overbrengen van belangrijke verzamelingen van onze leden'. [zie Jaarboekje 1987 p. 6. Waar zijn die diaverzamelingen gebleven?]

Een wereldwijde economische recessie heeft financieel gezien op de postzegelhandel en op onze vereniging een zeer negatieve invloed.

De Statuten van de vereniging staan vanaf pagina 20 in het jaarboekje.

Het verslag over de bibliotheek is vanaf 1987 gesplitst in de rubrieken Tijdschriften, Catalogi, Boeken en Bibliotheek van de afdeling Jeugd. Alleen de aanwinsten van dit jaar staan vermeld.

Er verschijnt een artikel over perfins; auteur is secretaris M.L.P.G. Teurlings.

Marten Tilstra

Op 2 december 1987 nodigde H.J.G. Durville, adjunct-directeur van het postdistrict 's-Hertogenbosch, M.A. Kok uit voor een bezoek aan het nieuwe expeditieknoppunt aan de Parallelweg. Niet wetende dat deze een kwarteeuw later de secretaris zou zijn van de 's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging

-0-0-0-

ODE AAN EEN POSTBODE

door Huber van Werkhoven

Vorige maand stond in Het Brabants Dagblad de overlijdensadvertentie van Jan Smits, 'voormalig postbode buitengebied Heusden'. Deze Jan Smits was afkomstig uit een echte 'postfamilie'. Zijn grootvader Hendrik Smits was al postbode in Nederhemert. En zijn vader Piet Smits heeft dat in 1948 overgenomen. Hij had ook het postkantoortje van Nederhemert aan huis.

Vijf zonen van Piet Smits, van wie Jan de oudste was, kwamen ook bij de PTT in dienst. Jan (*1944) werkte er van 1965 tot zijn pensionering in 2005. In het boek van Bart Beard, uitgekomen in 2013, over 'De postgeschiedenis van Drunen' is een foto afgedrukt van de gebroeders Smits. De foto stond in 1977 in de plaatselijke krant 'De Scherper', en haalde daarna ook de landelijke pers.

De gebroeders Smits. V.l.n.r. Jan, Ad, Bart, Wim en Henk.

In zijn boek geeft Bart Beard een beschrijving van het werk van een postbode in Drunen omstreeks 1980. De postcode was in 1978 ingevoerd, de werkzaam-

heden waren nog handmatig. Het potkantoor te Drunen kende toen zijn hoogtijperiode, met gemiddeld 8000 poststukken per dag en een dagelijkse bezetting van circa 14 postbodes.

Het werk begon's morgens om vijf uur. Allereerst moest de dan gearriveerde postwagen worden geleegd. De bundels post kwamen voornamelijk uit het expeditieknooppunt (EKP) in 's-Hertogenbosch. Soms had de postwagen 's nachts al een keer een zending gebracht. De vier of vijf aanwezige postbodes begonnen dan aan de VOS (Vroege Ochtend Sortering). De post was in de expeditieknooppunten machinaal gesorteerd en moest nu nog driemaal gesorteerd worden:

1. sortering op loop. Een loop was een aantal straten met totaal ongeveer 400 adressen
2. sortering op straat of straatgedeelte
3. sortering op volgorde van huisnummer.

De norm voor het sorteren was 1800 stuks poststukken per uur, oftewel twee seconden per poststuk. Dit werk moest om zeven uur klaar zijn, omdat dan de verzending naar Elshout, Sprang-Capelle en Waspik plaatsvond.

Als dit allemaal klaar was, werd door de postbodes de fiets of de loopkar geladen en werd met de bezorging begonnen.

Men wist toen precies hoeveel tijd men nodig had voor zo'n bezorging, omdat zo'n bezorgingsroute geheel was ingemeten: de afstand van het postkantoor tot het begin van de route, de afstand van de route per fiets of te voet, de afstanden vanaf de openbare weg tot de brievenbus enzovoort.

De motorbakfiets en later de postauto werden gebruikt voor de pakketpost en de bezorging van nabrenz zakken bij de steunpunten in de routes.

Het bezorgen beperkte zich toen niet alleen tot het bezorgen van de post. Maar er waren ook andere taken, vooral voor de bezorger van de buitengebieden. De postbode had een zakboekje met voor circa f 10,- postzegels om te verkopen. Klanten konden meer zegels bestellen voor een volgende dag. Klanten konden stortingen doen, bijvoorbeeld voor belastingen. Aantekende brieven werden afgegeven en uitbetalingen van pensioenen en AOW (dat heette toen ouderdomsrente) werden gedaan. Voor deze zaken moest wel altijd een reçu of nota getekend worden.

Na de bezorging van de ochtendpost werden met de middagpost dezelfde werkzaamheden herhaald maar beperkter van omvang.

De postbakfiets voor het buitengebied. Aan het stuur: André van Delft.

De postbodes moesten ook de uitgaande poststukken afstempelen. Want niets mocht het kantoor verlaten zonder het Drunense stempel. Ook moest men de post retourneren die niet in Drunen thuishoorde, maar bijvoorbeeld in Druten, Duiven, Dussen of Ommen. Op de achterzijde van het poststuk kwam dan het stempel 'van Drunen'.

Wie ook getroffen was door de overlijdensadvertentie van Jan Smits, is Tony van der Meulen, voormalig hoofdredacteur van Het Brabants Dagblad. Uit zijn column van 17 februari neem ik graag een gedeelte over. Na enkele bespiegelingen over wat zich afspeelde tijdens de Olympische Spelen in Sotsji en over het tumult rond minister Ronald Plasterk, vervolgt hij:

Maar intussen ligt er al dagen een uitgeknipte overlijdensadvertentie naast mijn laptop die in feite veel wezenlijker is. 'Na een leven dat gekenmerkt werd door optimisme en levenslust' is Jan Smits overleden, negenenzestig jaar oud. En daaronder staat: 'voormalig postbode buitengebied Heusden'. Ettelijke malen heb ik dat zinnetje gelezen en herlezen. Steeds ontroert het me weer. Misschien omdat het meestal de wat deftiger beroepen zijn die onder de overledene staan: cardioloog, kunstschilder, oud-burgemeester. Of onderscheidingen, 'drager van'; bij een pauselijke onderscheiding hoort het chique 'begiftigd met'.

Door dat zinnetje zie ik Jan Smits optimistisch en vol levenslust door het buitengebied van Heusden fietsen, tegen de wind en de zwiepende regen in, om bij een verre boerderij de radiobode of een pakje van een vergeten tante af te leveren.

Op de terugweg, nu de wind behaaglijk in de rug, stapte hij nog even af om een praatje te maken met een man die in zijn voortuin op zijn hark leunt. Als postbode in het buitengebied was hij de verbinding met de wereld. Hij kende al zijn adressen, en maakte, zo stel ik me voor, bij het overhandigen van die vervelende blauwe enveloppen altijd weer het grapje: 'Leuker kunnen we het niet maken.'

Maar het mooie van 'voormalig postbode in het buitengebied Heusden' is vooral ook de ode aan een beroep en een maatschappelijke functie die door het monster van de grootschalige privatisering zijn opgedoekt. De eerbiedwaardige postbode is door de anonieme moloch TNT een slecht betaalde postbezorger geworden. Een bijbaantje, vaak vervuld door welwillende maar tijdelijke krachten, die er geen idee van hebben wie die man is die in zijn voortuin op zijn hark leunt.

Vooraf dat definitieve woordje 'voormalig' doet zeer. In een week dat ook mijn boekhandel al voormalig is. Ik heb nog nooit meegemaakt dat iets voormaligs een gelijkwaardige vervanging krijgt.

Met een ingezonden brief reageerde een zus van Jan Smits op de column: 'Ik vind het stukje in Het Brabants Dagblad een heel mooie ode voor mijn broer Jan. Hartelijk dank hiervoor.'

-o-o-o-

Pzh West Brabant

---

*Prins Bernhardstraat 13
4793 CT Fijnaart*

*Tel.nr. 0168-462641
E-mail: pzhwestbrabant@home.nl*

RUIME SORTERING POSTZEGELS VAN VEEL EUROPESE LANDEN
(o. a. gespecialiseerd in Nederland, Duitsland, Zwitserland en Frankrijk)
OOK EEN UITGEBREIDE STOCK VAN O. A. AUSTRALIË

Op de donderdagse verenigingsavonden ben ik altijd aanwezig.
Indien u geïnteresseerd bent in een bepaald gebied kunt u mij dit laten weten. Ik breng dan het gevraagde voor u mee.

Ook altijd een ruime keuze in 5-centsboeken. Tevens

Jan Kagie:
'Er mag een tandje af zijn.'

door René Kok.

Een mooie, zachte vrijdagmiddag in Rosmalen. Vandaag ga ik op bezoek bij Jan Kagie, onze man achter de website. Ik word gastvrij ontvangen.

Jan Kagie met zijn kleinkinderen. Zelfs met carnaval hadden ze interesse in postzegels.

In de jonge jaren: Jan heeft als tiener HBS-B gedaan op het Sint-Janslyceum in Den Bosch. Hij vertelt honderduit ('ik ben helemaal geen verteller') over die goede oude tijd daar: met het streng bewaakte bruggetje en zijn goede leraren. Hij was slecht in de talen, vond Aardrijkskunde en Geschiedenis geweldig interessant, en de exacte vakken gingen redelijk tot goed. Dat hebben we nodig voor de rest van ons verhaal!

Na zijn militaire dienst (ja, dat moest toen nog) wilde hij gaan studeren, maar wat? Het liefst had hij zich verder ontwikkeld in Geschiedenis en Aardrijkskunde. Maar op advies van een leraar zag hij daar van af, want 'daar was geen droog brood mee te verdienen'. Dan maar Wiskunde op de leergangen in Tilburg. En dat ging hem goed af. Na vier jaar lesgeven op het Kruisher-College in Uden, vroeg Jan zich af of hij dat wel 40 jaar wilde blijven doen. Nee dus.

In de automatisering: Jan werkte ook al tijdens zijn docentschap (part-time) bij een zorgverzekeraar. We hebben het over 1968. Men ging automatiseren.

De zorgverzekeraar zocht daar iemand voor. En zo kwamen ze uit bij Jan, de man met de wiskundige achtergrond. Hij wilde het wel een jaar proberen en zou dan wel verder kijken. Ze begonnen met zijn tweeën, en dat liep in de loop der jaren (1990) op tot 150 man. Hij was daar de allerhoogste in functie. In 2000 was het 'een prachtige tijd geweest' en ging hij van zijn pensioen genieten.

Hobby's/postzegels: heeft hij, naast de postzegels, niet zoveel. Oude computers en Geschiedenis boeien hem nog steeds. In de jaren tachtig kwam hij min of meer toevallig 'via een collega op de zaak' in aanraking met postzegels: ja kantoorpost. Hij specialiseerde zich toentertijd in de Verenigde Staten en Nederland. Later kwam daar nog Duitsland bij. Maar zijn kernverzameling is uniek te noemen.

Het begon eenvoudig: Jan verzamelde aanvankelijk van elk land dat ooit bestaan heeft één 'gelopen' postzegel, vanaf de uitgifte van de eerste postzegel aldaar. Later ging hij dat verder uitwerken en breidde zijn verzameling steeds verder uit. Hij bracht vanaf dat moment een hele ontwikkeling / geschiedenis van een land letterlijk in beeld aan de hand van het regerend staatshoofd en een stempel van de hoofdstad. Met andere woorden: de koppeling van zijn passie Geschiedenis aan de postzegel, geordend in een geografische context! Alles bij elkaar gekomen.

Jan heeft zo zijn eigen criteria bij het opvullen van de lacunes. En vindt hij een gelopen zegel van een land dat maar drie jaar bestaan heeft, dan 'mag er best een tandje af zijn'. Jan besteedt heel veel tijd aan zijn verzameling: gemiddeld vijf uur per dag toch wel. Hij ruilt graag, koopt regelmatig op de veilingavonden van onze vereniging en is aangesloten bij de rondzenddienst. 'Nog steeds vind ik bijzondere zegels. Elke week komt er wel wat binnen.'

De vereniging: Jan heeft het bij onze vereniging erg naar zijn zin. Hij vindt daar een stuk gezelligheid en komt steeds weer met veel plezier. Hij geeft een compliment aan alle vrijwilligers, die zich zo enthousiast inzetten voor onze vereniging. Hij hoopt nog op veel gezellige bijeenkomsten.

NULNUMMER GEPROMOVEERD TOT POSTSTUK

Stemt het niet tot nadenken, misschien zelfs tot een gevoel van nederigheid, dat ondanks digitalisering en automatisering steeds weer duidelijk wordt dat het menselijk doen en laten toch een rol blijft spelen?

Onlangs ontving ik een postzending die duidelijk maakt dat bij PostNL nog steeds mensen werken die in staat zijn tot zelfstandig denken en doen.

Wat is het geval? Jacqueline Spierings verzorgt sinds jaren de verzending van het blad Hertogpost. Sinds enkele maanden, na het verbod nog langer te frankeren met postzegels uit het guldentijdperk, plakt zij geen zegels meer. De verzending geschiedt nu volgens het Port Betaald-systeem. Het oogt wat saaier, maar is aanzienlijk goedkoper.

In een omvangrijk handboek is te lezen hoe te handelen bij het Port Betaald verzenden van een periodiek. Een van de regels schrijft voor, dat boven op de stapel te verzenden enveloppen een zogenaamd nulnummer moet worden aangeboden en wel in een niet gesloten envelop. Aan de hand daarvan kan de verantwoordelijke postbeambte controleren of het inderdaad gaat om een periodiek en wat voor een. Het zou namelijk niet passen op slinkse wijze deze voordelige manier te misbruiken, om bijvoorbeeld correspondentie te verzenden, noch om in het geniep onwelvoeglijke of staatsvijandige propaganda-materialen te verspreiden.

Zo gezegd, zo gedaan. Maar bij het aanbieden van het februarinummer van Hertogpost ging er iets mis. Een ongetwijfeld volijverige beambte voegde het bovenliggende nulnummer tussen de te verzenden enveloppen. Doordat de envelop nu niet-dichtgeplakt in het postcircuit terechtkwam, kreeg de sorteermachine (figuurlijk) de hik en sloeg het apparaat op tilt. De envelop raakte verstrikt in de machinerie, scheurde open en werd verkreukeld. Ik ben zelfs bang dat het raderwerk tot stilstand is gekomen en het sorteerproces gestopt. Dat neemt echter niet weg, dat het verformfaaide nulnummer voortaan als poststuk werd behandeld. Zo goed en kwaad als het ging, werd de envelop met extra versterkt plakband gerestaureerd en in een tweede envelop gedaan. Nu de oorspronkelijke nulnummerenvelop niet van een adres was voorzien, werd de afzender, te weten de redactie van Hertogpost, bevorderd tot geadresseerde en kwam diens adres op de adressticker te staan. Alvorens de envelop werd dichtgeplakt voegde men nog een voorbedrukte kaart in, waarmee PostNL netjes excuses aanbood voor het ongemak.

De gemaltraiteerde envelop van het nulnummer.

Het is echter PostNL zelf die het meeste ongemak heeft beleefd aan het gebeuren.

Treffende bijzonderheid is, dat op de envelop waarmee de kreukelzending mij bereikte, is vermeld dat deze post CO₂ neutraal is verstuurd. Dat wil zeggen dat deze verzending niet heeft bijgedragen aan klimaatverandering en dat de eventueel ermee gepaard gaande uitstoot van broeikasgassen wordt gecompenseerd. Een geluk bij een ongeluk, zullen we maar zeggen.

H. v. W.

POSTSTUK VAN DE MAAND

Telegraafstempel Zürich 1

London W. 11 juni 1932. Luchtpostbrief met bestemming Zürich.

Gecombineerd tarief van brief tot 1 ounce plus luchtpost: 4 pence. De brief bleek zwaarder dan 1 ounce, zodat er een extra tarief bijkwam van 3 pence, samen 7 pence. Er werd 1 pence te weinig geplakt, wat resulteerde in een extra port in Zwitserland van 20 rappen. Zie geschreven '20' naast 'T'.

De geadresseerde, al meer dan 30 jaar redacteur van 'Journal Suisse des Commerces' had een postbusadres. Kennelijk bestond de afspraak met de Posterijen dat post na sluitingstijd van de postbussen, per expres moest worden bezorgd op het kantooradres. De kosten hiervan werden achteraf verrekend, niet te verwarren met de strafport van 20 rappen (zie portzegel). Deze portzegel werd afgestempeld met TELEGRAPH ZÜRICH 1. Die dienst ging de expressebestelling uitvoeren.

Over snelheid gesproken: Londen 12.00 AM, Zürich Flugplatz Luftpost 16.00 uur, Zürich Telegraph 1 17.00 uur, Zürich Eilzustellung 17.00 uur. Besteld om 17.30 uur (op achterzijde geschreven plus paraaf van de besteller). D. v. d. L.

-o-o-o-

OCTANTJE

Hans van Nunen zoekt medeverzamelaars van Nederlandse automaatboekjes en combinaties hiervan. Een mancolijst kan handig zijn. Kan naar hem worden gemaïld: vannunen7@hetnet.nl of naar hertogkids@live.nl.

-o-o-o-

OCTANTJE

Cees de Leng vraagt: 'Zijn er postzegels over dakgootspoken?'

In verband met een werkstuk over Zaltbommel is hij daarnaar op zoek.

cees59leng@hetnet.nl. Tel. 0418-651882

-o-o-o-

Cartoon in Het Brabants Dagblad van 25 februari 2014.

DE GROTE OORLOG, 28 juli 1914 – 11 november 1918 (deel 2)

door Ruud Verberne, lid van de Nederlandse Academie voor Filatelie en
buitenlands corresponderend lid van de Belgische Academie voor Filatelie.

Waarom werd deze oorlog gevoerd? Waar ging hij over?

Macht, tegengestelde belangen en nationale bewegingen die de kop opstaken, vooral op het Balkanschiereiland, waren de oorzaken.

En de lont in het vat buskruit was uiteindelijk de moord op Oostenrijks troonopvolger, Aartshertog Frans Ferdinand en zijn echtgenote Sofie, op 28 juni 1914.

Die dag waren dezen op bezoek in Sarajewo, de hoofdstad van het door Oostenrijk geannexeerde Bosnië-Herzegovina.

Voor een goed begrip moeten we terug in de historie. De **aanleiding** kent verschillende historische achtergronden: voor een deel begint die bij de Frans-Duitse oorlog, die in 1871 door de Duitse kanselier Bismarck bij Sedan (Fr) gewonnen werd. Daar waren de Fransen niet bepaald gelukkig mee, en zeker niet met het verlies van een belangrijk deel van hun territorium, Elzas/Lotharingen.

Voor een ander deel ligt de aanleiding in de totstandkoming van de Driebond (de **Triple Alliantie**) in 1882, tussen Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Italië. En de reactie daarop van de zijde van Frankrijk en Rusland in 1892: zij gingen als tegenwicht samen een Tweebond aan. Die werd op 31 augustus 1907 verbreed tot de **Triple Entente** (zie kaartje op de volgende pagina).

Daarin verbonden zich Rusland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk tot een alliantie. Die werd aangevuld met afspraken met Portugal en Japan.

Rusland was eerder lid geweest van de **Liga** van de 3 keizers, samen met Oostenrijk-Hongarije en Duitsland. Die was in 1873 opgericht tussen tsaar Alexander II, keizer Franz Joseph I en keizer Wilhelm I. De Duitse kanselier Otto von Bismarck was de architect van deze Liga, die tot doel had om Frankrijk diplomatiek in een isolement te brengen. Bismarck vreesde namelijk voor revanchistische ambities en voorzag een poging van Franse zijde om het

in 1871 verloren gebied terug te winnen. Maar de Liga kreeg te maken met toenemende spanningen tussen het Russische Rijk en Oostenrijk-Hongarije. Die draaiden voornamelijk om de Balkan. Met de opkomst van het nationalisme en de voortdurende problemen binnen het verzwakte Ottomaanse Rijk* vochten in die regio veel voormalige Ottomaanse provincies voor hun onafhankelijkheid.

De nasleep van de Servisch-Bulgaarse oorlog en het Verdrag van Berlijn in 1878 gaven Rusland het gevoel beroofd te zijn van zijn winst uit de Turkse – Russische Oorlog. Daarmee kwam er een voortijdig einde aan de Liga. In een poging om Rusland af te houden van een bondgenootschap met Frankrijk, tekende Bismarck in 1887 in het geheim een herverzekeringsverdrag met Rusland. Dat hield in dat partijen neutraal naar elkaar zouden blijven, mocht er oorlog uitbreken.

Na de alliantie tussen Rusland en Frankrijk in 1892 reageerde Bismarck met uitsluiting van Rusland van de Duitse financiële markt, en werd het verdrag niet verlengd. En zo eindigde de alliantie tussen Duitsland en Rusland.

De Britten volgden intussen met argusogen de bouw van een nieuwe vloot in Duitsland. Die vormde een bedreiging van hun tot dan toe onbetwiste heerschappij over de wereldzeeën. De Russen van hun kant hadden belang bij een vrije toegang tot de Middellandse Zee, via de Dardanellen of via de

Dat was tegen het zere been van Oostenrijk-Hongarije. Want waar het Ottomaanse Rijk verzwakt was en dreigde af te brokkelen, vond keizer Frans Jozef het als groot-machthebber maar heel gewoon om deze gebieden aan zijn eigen rijk toe te voegen.

Zo annexeerde hij in 1908 de twee provincies Bosnië en Herzegowina.

Daarna volgden in 1912/1913 de Balkanoorlogen: Serven, Montenegrijnen, Bulgaren en

Grieken verbonden zich in de Eerste Balkanoorlog tegen de Ottomanen. In de Tweede Balkanoorlog waren de Bulgaren niet langer partner, maar tegenstander van hun eerdere bondgenoten. Oorzaak was verdeeldheid over de nieuw verworven gebieden. En de Ottomanen probeerden daar op hun beurt weer een graantje van mee te pikken.

Het uiteindelijke gevolg was, dat Turkije, met uitzondering van Constantinopel en de omringende zeewegen, buiten Europa kwam te staan! Daardoor voelde elk van de grootmachten zich op zijn eigen manier benadeeld en gedwarsboemd in zijn belangen en invloed. De overwinnaars verdeelden de op de Ottomanen verworven gebieden zelf. Al wisten de grootmogendheden wel de stichting van een nieuwe staat af te dwingen aan de Adriatische Zee: Albanië.

De uitkomst van de Eerste Balkanoorlog betekende een fikse terugslag voor de Oostenrijkers. Want Servië zag zijn grondgebied verdubbeld.

Tijdens de Balkancrisis van 1912 en 1913 hielden Duitsland en Oostenrijk zich nog wel afzijdig. Maar toen zij in 1914 een nieuwe crisis op de Balkan zagen, lieten ze hun terughoudendheid echter varen..... En daarmee was het gedonder in de glazen.

* Het **Ottomaanse Rijk** was een islamitisch rijk dat gesticht werd door Osman I, de stamvader van de Ottomaanse dynastie en naamgever van dit rijk. Het kan beschouwd worden als een exponent van de Turks-Perzische cultuur. Het Ottomaanse Rijk was een wereldrijk tussen de 14e en de 20e eeuw. Bij de grootste uitbreiding ervan besloeg het een enorm gebied in Noord-Afrika, Azië en Europa. Maar omstreeks 1900 kwam het Ottomaanse Rijk bekend te staan als de 'Zieke man van Europa'.

Overzichtskaartje met de situatie op de Balkan bij het uitbreken van WO I, 28 juli 1914.

Russische krijgsgevangenkaart. Portvrij te verzenden, maar de kaart zelf kostte wel een halve kopek. Met Russische censuur. Verzonden van Wyck (Galicië, oostelijk front in 14/18) naar Praag, Bohemen & Moravië.

VERKOPING DONDERDAG 27 MAART 2014

kavel	omschrijving	cat.	kw.	cat.prijs €	inzet €
NEDERLAND en O. G.					
3.001	6 luxe	NVPH	o	€ 120,00	€ 26,00
3.002	28 luxe gebruikt	NVPH	o	€ 50,00	€ 10,00
3.003	49 luxe	NVPH	o	€ 150,00	€ 32,00
3.004	90 t/m 97	NVPH	x/xx		€ 15,00
3.005	98	NVPH	xx	€ 300,00	€ 60,00
3.006	110 t/m 113	NVPH	xx	€ 21,50	€ 4,00
3.007	139/140 141 t/m 143	NVPH	xx	€ 60,00	€ 12,00
3.008	149 t/m 162 163 t/m 165	NVPH	o	€ 35,00	€ 3,00
3.009	166 t/m 168 x 169 t/m 176 xx	NVPH	x/xx	€ 30,00	€ 4,50
3.010	177 t/m 198	NVPH	o	€ 72,00	€ 7,50
3.011	199 t/m 202 x 208 t/m 211 zg	NVPH	x		€ 3,00
3.012	203 t/m 207 met mooi stempel	NVPH	o	€ 35,00	€ 5,00
3.013	212 t/m 223 232 t/m 235	NVPH	o	€ 90,00	€ 13,50
3.014	220 t/m 223 225 t/m 228	NVPH	x/xx	€ 45,00	€ 6,50
3.015	229 t/m 231	NVPH	x	€ 30,00	€ 3,00
3.016	232 t/m 235	NVPH	x	€ 27,50	€ 3,50
3.017	238/239	NVPH	x/xx	€ 47,50	€ 7,00
3.018	240 t/m 243	NVPH	x	€ 55,00	€ 10,00
3.019	257 t/m 266	NVPH	x/xx	€ 85,00	€ 12,50
3.020	270 t/m 273	NVPH	xx	€ 120,00	€ 24,00
3.021	269 t/m 282	NVPH	o	€ 75,00	€ 10,00
3.022	279	NVPH	x	€ 36,00	€ 5,50
3.023	283 t/m 286	NVPH	x	€ 30,00	€ 4,50
3.024	287 t/m 292	NVPH	x	€ 34,00	€ 5,00
3.025	305 t/m 309 318 t/m 322	NVPH	x	€ 36,00	€ 3,50
3.026	323 t/m 345	NVPH	x	€ 64,50	€ 10,00
3.027	356 a+b+c	NVPH	x	€ 90,00	€ 9,00
3.028	356 t/m 373 Traliezegels	NVPH	xx	€ 212,00	€ 40,00
3.029	371 100ct Tralie-luxe	NVPH	o	€ 45,00	€ 9,00
3.030	402B + 403B met vouw	NVPH	xx	€ 290,00	€ 20,00
3.031	474 t/m 489	NVPH	x/xx	€ 195,00	€ 30,00
3.032	518 t/m 533 luxe	NVPH	xx	€ 360,00	€ 75,00
3.033	550 t/m 555	NVPH	xx	€ 60,00	€ 10,00
3.034	556 t/m 560	NVPH	xx	€ 100,00	€ 18,00
3.035	592 t/m 595 ITEP	NVPH	xx	€ 100,00	€ 20,00
3.036	596 t/m 600 602 t/m 611	NVPH	xx	€ 61,00	€ 9,00
3.037	596 t/m 600 607 t/m 615	NVPH	o	€ 39,00	€ 5,00
3.038	655 t/m 659 666 t/m 670	NVPH	xx	€ 44,00	€ 6,00
3.039	649 t/m 654 683 t/m 692	NVPH	xx	€ 46,50	€ 6,00
3.040	Tussen 693/737	NVPH	xx	€ 88,70	€ 8,50
3.041	Tussen 743/790	NVPH	xx	€ 74,30	€ 6,50

3.042	5 series met plaatfout	NVPH	xx		€ 20,00
3.043	Luchtpost LP 12	NVPH	xx	€ 350,00	€ 60,00
3.044	Luchtpost LP 12 + 13	NVPH	o	€ 300,00	€ 65,00
3.045	Postpakket PV 1+2	NVPH	o	€ 64,50	€ 10,00
3.046	Telegram 3+6 in aantal	NVPH	o	€ 90,00	€ 13,00
3.047	Telegram 9/10/11	NVPH	o	€ 105,00	€ 15,00
3.048	PZB nr 6d	NVPH	xx	€ 45,00	€ 7,00
3.049	17 series tussen 379/577	NVPH	xx		€ 15,00
3.050	Tussen 786/936	NVPH	xx	€ 97,00	€ 6,50
3.051	Tussen Jaar 1985/1986/1987	NVPH	o	€ 25,00	€ 4,00
3.052	Tussen jaar 1988 en 1989	NVPH	o	€ 20,00	€ 3,00
3.053	Tussen jaar 1990/1991/1992	NVPH	o	€ 40,00	€ 5,00
3.054	Jaargang 1994	NVPH	xx	€ 44,00	€ 5,00
3.055	Jaargang 1993/1994/1995	NVPH	xx	€ 99,00	€ 10,00
3.056	Jaargang 1995	NVPH	xx	€ 44,00	€ 6,00
3.057	Jaargang 1997/1998/1999	NVPH	xx	€ 82,00	€ 8,00
3.058	Jaargang 1998+1999	NVPH	xx	€ 94,00	€ 9,00
3.059	Div zegels +blokken +boekje	NVPH	xx	€ 46,00	€ 5,00
3.060	2 Blokken1x10 Creatief+1xKerst	NVPH	xx		€ 2,50
3.061	4 Blokken van 10 zegels	NVPH	xx		€ 4,00
3.062	1 Blok V1706	NVPH	xx		€ 2,00
3.063	4 Blokken van 10 zegels	NVPH	xx		€ 4,00
3.064	8 Blokken tussen 1677 / 1923	NVPH	xx	€ 27,00	€ 3,00
3.065	6 Velletjes tussen 1773 / 1851	NVPH	xx	€ 60,00	€ 7,00
3.066	7 Blokken Jaar 2000 t/m 2002	NVPH	xx	€ 18,00	€ 3,00
3.067	Jaargang 1996 Compleet	NVPH	xx	€ 63,00	€ 7,00
3.068	Jaargang 1996/1997 in ringband	NVPH	xx	€ 92,00	€ 9,00
3.069	Ned.indië 195 t/m 210	NVPH	o	€ 38,80	€ 5,00
3.070	Ned.indië 293 t/m 297 309 t/m 350	NVPH	xx	€ 50,60	€ 7,50
3.071	Ned.indië Portzegels 53 t/m 65	NVPH	xx	€ 18,50	€ 2,50
EUROPA WERELD en ALLERLEI					
3.072	België Spoorweg zegels 407/415	OBP	xx	€ 46,00	€ 9,00
3.073	België Spoorweg zegels 416/422	OBP	xx	€ 20,00	€ 4,00
3.074	België Spoorweg zegels 433/454	OBP	xx	€ 100,00	€ 20,00
3.075	België Spoorweg zegels 461/465	OBP	xx	€ 27,50	€ 5,00
3.076	België Reclame zegels PU99/120	OBP	x		€ 5,00
3.077	Belgisch Congo Rwanda Burundi ook luchtpost		x/xx		€ 4,00
3.078	Belgisch Congo 76 zegels	OBP	o		€ 3,50
3.079	Polen Bezet gebied Polen [Duitsland]		x/xx		€ 5,00
3.080	Duitsland 9 kaarten				€ 7,00
3.081	DDR Tussen 1272/1585	Michel	xx	€ 113,00	€ 12,00
3.082	DDR Tussen 1584/1788	Michel	xx	€ 111,00	€ 10,00
3.083	Zwitserland 25	Michel	o	€ 40,00	€ 4,00

3.084	Zwitserland 26	Michel	o	€ 60,00	€ 6,00
3.085	Zwitserland 34	Michel	o	€ 140,00	€ 14,00
3.086	Zwitserland 71 t/m 73	Michel	o	€ 45,00	€ 4,00
3.087	Nederland Dik album met zegels 1137/1421	NVPH	o		€ 5,00
3.088	Nederland Dik album met zegels 1753/2169	NVPH	o		€ 5,00
3.089	Nederland Insteekboek met Euro zegels 2172/2597	NVPH	o		€ 5,00
3.090	Nederland Insteekboek met Euro zegels na 2597	NVPH	o		€ 5,00
3.091	Nederland Dik album met zegels 1137/1421	NVPH	xx		€ 7,50
3.092	Nederland 23 Bedankkaarten				€ 10,00
3.093	Nederland 25 Postzegelboekjes	NVPH	xx		€ 12,50
3.094	Nederland 30 hangboekjes	NVPH	o		€ 15,00
3.095	Treinen 6 series + 4 blokken		o		€ 5,00
3.096	Nederland Davo album Deluxe Blokken 1965/2002				€ 4,00
3.097	Nederland Davo album Deluxe Bladen 1960/1969				€ 4,00
3.098	Nederland Davo album Deluxe Bladen 1970/1989				€ 3,00
3.099	Leeg stokboek				€ 2,00
3.100	Ruimtevaart Map Ruimtevaart met emblemen				€ 4,00
3.101	Indonesië 12 series Automaat zegels	Michel	xx	€ 624,00	€ 70,00
3.102	Frankrijk Kaart Frankrijk/ Roemenië mooi stempels				€ 16,00
3.103	Zwitserland Veldpost WO 1				€ 6,00
3.104	Portugal 14 Automaatbrieven			HCW	€ 20,00
3.105	Duitsland 5 Brieven geweigerd DDR				€ 8,00
3.106	Ruimtevaart Speciale verzameling			HCW	€ 35,00
3.107	Ruimtevaart Ringband				€ 20,00
3.108	Olympische spelen Ringband				€ 10,00
3.109	Rusland Stockboekje				€ 5,00
3.110	China Presentage postzegels		xx		€ 6,00
3.111	China Presentage postzegels landschappen 1		xx		€ 5,00
3.112	China Presentage postzegels landschappen 2		xx		€ 5,00
3.113	Griekenland Presentage postzegels Griekse zegels		xx		€ 4,00
3.114	Cyprus FDC Blok 13		o	HCW	€ 2,00
3.115	Frankrijk FDC Blok 6		o	HCW	€ 2,00

3.116	China/Japan/Israël Insteekboek met Zegels		x/xx		€ 10,00
3.117	USA Insteekboek met Zegels		x/xx		€ 8,00
3.118	Faeröer Snuffelzakje		o		€ 10,00
3.119	Groenland Snuffelzakje		o		€ 7,00
3.120	BRD Veel series + blokken		xx	ZHCW	€ 40,00
3.121	DDR Leuchtturm 1967/1991	Michel	o	€ 1.200,00	€ 60,00
3.122	BRD + Berlijn 100 FDC	Michel	o		€ 18,00
3.123	BRD 110 FDC	Michel	o		€ 20,00
3.124	BRD Series + blokken	Michel	x/xx		€ 45,00
3.125	Diverse 47 grote kaarten		x/xx		€ 5,00
3.126	Diverse 130 kaarten		x/xx		€ 4,50
3.127	Duitsland ruil restant		x/xx		€ 6,00
3.128	Nederland Munten 230 stuks				€ 35,00
3.129	Catalogi Stanley Gibbons schepen + boten				€ 7,50
3.130	Diverse Snuffeldoos				€ 5,00
3.131	Diverse Snuffeldoos				€ 5,00
3.132	Diverse Snuffeldoos		x/xx		€ 10,00
3.133	DDR 150 FDC		o		€ 20,00
3.134	Diverse 27 Doosjes		o		€ 18,00
3.135	BRD + Berlijn Veel series		xx	HCW	€ 18,00
3.136	Diverse Stokboekje		x/xx		€ 2,00
3.137	Diverse Insteekboek met Zegels + Carnet		x/xx		€ 5,00
3.178	Thema Stockboek met dieren		x/xx		€ 10,00
3.139	België Stockboek met veel vogels		x/xx		€ 6,00
3.140	Polen +div Stockboek met zegels		x/xx		€ 8,00

Uw schriftelijke koopopdracht naar Daan van Os
Goudplevier 29, 5221 GT Engelen
E-mailadres: veiling@hertogpost.nl

-O-O-O-

NIEUWE EMISSIES

- 24 maart :**
- **Dag van de Jeugdfilatolie 2014:** velletje met 10 postzegels van € 0,64, waarvan twee verschillende
  - **200 jaar koninkrijk: nieuwe grondwet:** velletje met 10 postzegels van € 1,28, waarvan twee verschillende